

Pensioenschade door slecht advies groter dan door kredietcrisis

“Er wordt veel gezegd over de (on)mogelijkheid pensioenen te indexeren maar er leeft in de pensioenmarkt een veel groter probleem: mensen die plotseling wel de helft van hun pensioen zien verdwijnen.. Deelnemers aan beschikbare premieregelingen dreigen ernstig de dupe te worden van de huidige economische situatie. Maar feitelijk zijn zij meer slachtoffer van hun adviseur of verzekeraar.” Dat zegt Paul van der Heide, directeur van het Nederlands Pensioenbureau in Dordrecht.

Eén van de gevolgen van de invoering van de Pensioenwet (PW) is dat werknemers die tot nu toe zelf beleggingskeuzes konden maken, worden overgezet naar zogenaamde lifecyclefondsen. Deze deelnemers zijn de dupe van een enorme waardedaling van hun beleggingsportefeuille vlak voor het moment waarop ze moeten overgaan naar lifecyclefondsen. Zij worden op nu via een (vaak negatieve) optie zomaar overgeboekt naar een ander fonds. Dat fonds heeft waarschijnlijk een ander risicoprofiel (minder risico) en dus ook een ander rendementverloop in de toekomst (minder rendement). Die deelnemers stappen natuurlijk wel lekker laag in bij het nieuwe fonds maar het is zeer de vraag of ze de verliezen van de afgelopen tijd goed kunnen maken.

Van der Heide is van mening dat verzekeraars dat wel anders hadden kunnen regelen. Het is inmiddels twee jaar geleden dat de PW werd ingevoerd; eenvoudig gezegd moet de werknemer op grond van deze wet zijn pensioengeld in een ander fonds gaan beleggen. Op 31 december 2006 (de invoering van de PW) heeft de werknemer een overgangstermijn gekregen van twee jaar. Twee jaar lang ziet zijn verzekeraar 31 december 2008 (de einddatum van de overgangstermijn) op zich afkomen. Die verzekeraars wist twee jaar geleden ook al dat bij beleggen het maken van keuzes belangrijk is! Overstappen naar een ander fonds is zo'n belangrijke keuze. Eén moment fixeren om portefeuilles over te zetten van het ene fonds naar het andere, is volledig in strijd met de belangen van een belegger. Toch hebben verzekeraars tot het laatste moment gewacht die keuze te bieden. Daardoor krijgen werknemers maar heel kort de tijd om een beslissing te nemen. Daarmee hebben verzekeraars volgens Van der Heide hun zorgplicht ernstig geschonden. Door die keuze niet tijdig te bieden, worden de pensioenklanten nu gedwongen op een heel ongunstig moment die keuze te maken waardoor er nu pensioenslachtoffers vallen.

Een tweede faux pas van pensioenverzekeraars en sommige adviseurs is dat werknemers buiten medeweten van de werkgever zijn verleid over te stappen van een garantiefonds naar een lifecyclefonds. Arbeidsrechtelijk een gevaarlijke zaak omdat er aan de arbeidsvoorwaarden wordt getornd, aldus Van der Heide.

In het recente verleden hebben verzekeraars werknemers die hadden gekozen voor een garantiefonds, ertoe aangezet over te stappen naar lifecyclefondsen. Met als gevolg dat deze werknemers alle garanties verliezen! En dat niet alleen: werkgevers hebben met werknemers afgesproken dat ze hun geld in een garantiefonds mogen beleggen en vervolgens gaat de verzekeraar rechtstreeks met die werknemers de arbeidsvoorwaarden aanpassen. Want daar komt dat op neer. En dat vindt Van der Heide volstrekt onnodig omdat zij ook gewoon in het garantiefonds kunnen blijven. Een garantiefonds voldoet namelijk óók aan de definities van [art 135 PW](#). Het verzoek te switchen is dus niet ingegeven door de PW maar door de wens

van de verzekeraar. De directeur van het Nederlands pensioenbureau verdenkt die verzekeraars ervan dat zij op deze manier mooi onder de garantie uit willen komen.

Arbeidsrechtelijk moet een werkgever hier heel erg mee oppassen. Hij is namelijk op grond van art 7:611 BW verplicht zijn werknemers voldoende informatie te geven over de gevolgen van het aanpassen van de arbeidsvoorwaarden. Voldoet hij daar niet aan en heeft de werknemer daardoor verkeerde informatie (hij gaat immers nog steeds uit van de indertijd verkregen informatie) dan zou die werknemer nakoming van de oude arbeidsvoorwaarden kunnen vorderen. Zeker wanneer het om beleggingsfondsen gaat, kunnen de belangen van zo'n stelling voor een werknemer erg groot worden. Pensioen is een arbeidsvoorwaarde tussen de werkgever en de werknemer en daar moet erg prudent mee omgegaan worden.

Rendementgarantie

Wat weinig bekend is, is dat de rendementgarantie van garantiefondsen, ondanks het feit dat dit niet in de voorwaarden staat, gedurende de gehele looptijd geldt. Dat heeft namelijk het College van Beroep voor het Bedrijfsleven (CBB) in een uitspraak op 17 juli jongstleden geoordeeld. Deze uitspraak had betrekking op een situatie bij het Getronics Pensioenfonds maar er is volgens Van der Heide geen enkele reden waarom dit niet zou gelden voor andere garantiefondsen. De uitspraak van de CBB komt erop neer dat wanneer een uitvoerder onder de PSW (de 'oude' pensioenwet) een garantie op een bepaald rendement heeft gegeven op de pensioendatum, de regeling hierdoor een belangrijk element verliest om die als zuivere beschikbare-premieregeling te kwalificeren. Hierdoor wordt het vereiste van evenredige opbouw ook voor de garantie in deze regelingen noodzakelijk. Als verzekerde kun je dan op elk moment een evenredige financiering afdwingen. In ieder geval voor de rechten die onder de werkingssfeer van de PSW zijn opgebouwd. Dat zou er in de praktijk op neerkomen dat de beleggingsverliezen van werknemers voor rekening van de verzekeraar komen. In dat geval wordt de pensioenverzekeraar het pensioenslachtoffer want als de koersen van deze garantiefondsen zijn gedaald, moet de verzekeraar toch het gegarandeerde rendement van 3 of 4% geven. In dat geval krijgt de werknemer die op dit moment het garantiefonds verlaat een *hogere* waarde mee dan zijn huidige beleggingspotje. Op basis van de huidige koersen kan het dan heel interessant zijn om nu met een relatief hoog bedrag in een lifecyclefonds te stappen waarmee je relatief veel units koopt. Als de koersen dan aantrekken profiteer je daar maximaal van.

Beschikbare-premieregeling

'De kredietcrisis heeft voor een groot aantal werknemers ernstiger gevolgen dan alleen het uitblijven van een indexatie. Werkgevers hebben vaak – op grond van valse informatie - een 'beschikbare-premieregeling' afgesloten, waardoor een deel van hun werknemers nu van een koude kermis thuiskomen, stelt Van der Heide.

Dat deel wordt gevormd door de groep werknemers die bijna met pensioen gaan en door de dalende beleggingen én de dalende rente twee keer getroffen worden. Van een aantal werknemers zijn de pensioenaanspraken meer dan gehalveerd. De rente voor de aankoop van pensioen daalt de laatste tijd. Als een pensioengerechtigde zijn pensioen heeft opgebouwd in een beschikbare-premieregeling is hij ook afhankelijk van de rentestand op het moment dat hij met pensioen gaat. In deze groep pensioenslachtoffers zitten veel werknemers die daardoor in de financiële problemen komen.

Door Herman Kappelle (hoogleraar fiscaal pensioenrecht) [is bepleit deze mensen een soort rentebedenktijd te geven](#) door ze nu een periodieke uitkering te laten kopen van bijvoorbeeld vijf jaar en daarna aan de hand van de dan geldende rentestand opnieuw een keuze te laten maken. Op zich een nobel streven maar het is de wereld op zijn kop, vindt Van der Heide. "Deze groep pensioenslachtoffers heeft zijn pensioen belegd omdat er een zeer gedreven

pensioenadviseur bij hun werkgever is langsgekomen. Deze adviseur heeft de werkgever ertoe aangezet zijn werknemers zelf hun pensioengelden te gaan laten beleggen. De adviseur werd hierbij aangestuurd door de verzekeraar, in de vorm van een hele hoge, soms zelfs absurd hoge, commissie. De boodschap van de adviseur aan de werkgever was echt in de trant van 'Je bent wel gek als je niet overgaat naar een beschikbare-premieregeling met beleggingskeuzes voor de deelnemers'. Op basis van totaal verkeerde berekeningen werd voorgerekend dat het voor de werknemer tot een hoger pensioen zou leiden en voor de werkgever tot lagere pensioenpremies. Die berekeningen gingen dan niet uit van het feit dat een salaris in de toekomst nog wel eens zal stijgen. En dat is mijns inziens pure misleiding; op die manier zou je ook kunnen aantonen dat een middelloonregeling gelijk is aan een eindloonregeling. Immers, als salarissen niet stijgen is er geen verschil in de uitkomst. Als er wél met stijgende salarissen rekening gehouden zou zijn dan zou er een totaal ander beeld over de ontwikkeling getoond worden en zou de werknemer nooit ingestemd hebben met de beschikbare-premieregeling."

"Dat de werknemer naast het beleggingsrisico ook nog eens het risico loopt van de rentestand op de pensioendatum en van de demografische ontwikkeling is ook allemaal onderbelicht gebleven. Het waren beslist niet de werknemers die keuzes wilden. Uit onderzoek blijkt telkens weer dat werknemers helemaal geen keuzes willen bij hun pensioen en zeker geen beleggingskeuzes. Ze willen gewoon dat het goed geregeld is. Goed geregeld is het voor deze groep pensioenslachtoffers echter niet. Integendeel! Als we werknemers nu ook nog eens gaan opzadelen met de keuze voor een rentebedenktijd – zoals Kappelle voorstelt - laten we de wal het schip keren."

Paul van der Heide vindt dat verzekeraars en adviseurs eens bij zichzelf te rade moeten gaan of ze deze pensioenslachtoffers niet moeten helpen. "Zij hebben samen de werkgever en de werknemer aangezet tot handelen met zijn pensioengeld. Zowel de adviseur als de verzekeraar wisten op dat moment echt wel dat de werknemer geen verstand heeft van beleggingen en de risico's niet kon overzien. Zeer verholen is de werknemer geweest op risico's maar het werd allemaal gebagatelliseerd. Zenuwachtige werknemers zijn geadviseerd in garantiefondsen te gaan beleggen waarbij ze in de verste verte niet meer in staat waren hoge rendementen te realiseren. Een garantie in een beleggingsfonds kost enorm veel geld en je ziet dan ook dat deze met het rendement nauwelijks boven het garantierendement uitkomen. Ook dat is ze niet verteld. In dit kader wil ik dan niet eens stilstaan bij de problematiek van de "woekerpolissen", hetgeen hier - afhankelijk van de situatie - ook nog eens overheen komt. Ik denk dat de gevolgen die de huidige beleggingsmarkt in combinatie met de lage rentestand eerder te wijten zijn aan onoordeelkundige adviezen, dan aan de werknemer." (*)

* Het spreekt voor zich dat hier niet bedoeld wordt op de adviseur die zijn klanten op andere wijze heeft geadviseerd dan hierboven omschreven.